

Posudek vedoucího bakalářské práce

Veronika Ohrádková: *Konceptualismus jako estetický problém*

Již samotný název posuzované bakalářské práce, *Konceptualismus jako estetický problém*, naznačuje, že téma, které si práce klade za cíl sledovat, je navrženo ambiciózně. Poukazuje totiž k samotnému jádru kontroverzí, které fenomén konceptuálního umění vyvolal, což znamená, že se ptá nejen po nároku samotného konceptualismu na status umění, ale komplementárně k tomu vlastně i po podstatě umění vůbec. Vzhledem k tomu, jak radikálně se konceptualismus rozešel s dosavadní tradicí výtvarného umění (kam bývá s ohledem na svou genezi řazen), nás nutí ptát se, jakou funkci umění plní, jakou hodnotu přináší, případně jaký typ zkušenosti nabízí. Je-li za určující funkci a hodnotu umění považována funkce estetická, spory ohledně konceptualismu nově formulují tradiční otázku po povaze estetická. Za přednost práce tedy lze považovat vymezení tématu: autorce se podařilo správně lokalizovat základní problém, který konceptualismus přináší, vyzdvihnout jeho dílčí aspekty a předvést je na příkladech několika konkrétních děl.

Dalším kladným rysem práce je rozvržení výkladu. Text je rozčleněn do čtyř kapitol. První je věnována představení konceptualismu coby umělecko-historického jevu; druhá prostřednictvím analýzy určujících rysů tohoto směru ukazuje, proč vyvolal tolik kontroverzí, a připravuje tak půdu pro zbylé dvě kapitoly. Ty se pak pokouší zodpovědět otázku, jaká definice umění (třetí kapitola), resp. estetické zkušenosti (čtvrtá kapitola) by dokázala poskytnout co nejadekvátnější vysvětlení fenoménu konceptuálního umění.

Za nejzdařilejší ze všech čtyř částí práce považuji první dvě kapitoly. Výklad, který nabízejí, je systematický, motivace jednotlivých kroků je srozumitelná a čtenář neztrácí přehled o postupu předkládané úvahy. Autorce se zde podařilo bez přílišného zjednodušování či nahodilé výběrovosti charakterizovat konceptuální umění jak z perspektivy jeho historických předpokladů, tak vzhledem k definujícím rysům, které vykazují díla autorů tohoto směru (tj. sebereflexivita a ironie, dematerializace, vzdor vůči tradičnímu pojmu umění a upozadění role média). Text těchto dvou kapitol je psán srozumitelně, mnohdy čtivě a žádné závažnější gramatické, stylistické a ani formální chyby bych mu nevytkl (s výjimkou zmatku v citování článků a monografií, kdy články jsou uváděny kurzívou a názvy monografií naopak bez kurzívy).

Třetí a čtvrtá kapitola práce jsou naproti tomu výrazně problematičtější. Autorce se bohužel nepodařilo uspokojivě naplnit plán, který si pro druhou část práce vytkla. Už samotná motivace návaznosti jednotlivých kroků není příliš zřetelná a čtenář jen obtížně odhaduje důvody v pozadí uspořádání jednotlivých částí těchto kapitol. Přestože druhou kapitolu zakončuje slibné předstření otázky po estetické hodnotě konceptuálních děl a typu zkušenosti, kterou recipientům nabízí, třetí kapitola nenavazuje na tento moment, ale namísto toho nabízí konfrontaci dvou definičních přístupů k pojmu umění, institucionalismu a funkcionalismu. Nejde o to, že by ke konceptualismu neměly žádný vztah: úvahy ústící v institucionální definici byly přímo motivovány radikalitou Duchampova gesta a na něj navazující tvorby vedoucí až ke konceptualismu. Problém ale spočívá jednak v tom, že čtenáři není zřejmé, jak porovnání institucionalismu s funkcionalismem navazuje na závěr druhé kapitoly; a zároveň vyústění třetí kapitoly práci nikam neposouvá. Institucionální pojetí umění

vychází z této konfrontace jako poražený (autorka argumentuje ve prospěch teze, že institucionální přístup nabízí pouze vyprázdňenou definici, která sice předpokládá důvody na straně reprezentantů institucí světa umění pro jejich rozhodnutí ohledně udělení statusu umění jednotlivým dílům, ale sama tyto důvody netematizuje a nic zajímavého nám o nich neříká), kdežto funkcionalismus se ukazuje být lepší volbou, neboť pojem umění přímo spojuje s pojmem estetické funkce. Nicméně o tom, jak takovou funkci chápat, se čtenář již nic nedozví a na konci třetí kapitoly se tak ocitá ve stejném bodě, v jakém byl na jejím začátku. Navíc poněkud nekonzistentně působí, že na vágní zacházení s pojmy estetická funkce či estetické oceňování v jedné z citovaných prací (*Who's Afraid of Conceptual Art* Petera Goldieho a Elisabeth Schellekens) autorka upozorňovala již ve druhé kapitole (s. 16). Třetí kapitola nás v tomto ohledu ovšem nikam neposunula.

Čtvrtá kapitola pak staví na substanciální teorii estetické zkušenosti a hodnoty současného britského filozofa umění Paula Crowthera. Zde se jedná sice o vhodnou volbu autora, nicméně výkladu chybí soudržnost a především je ne zrovna šťastně rozdělen na dvě části, jejichž souvislost se autorce nepodařilo uspokojivě předvést: první část je věnována Crowtherově knize *Art and Embodiment*, která nabízí svébytnou teorii estetické zkušenosti a hodnoty, zatímco druhá vychází z Crowtherova příspěvku k debatě o definici umění, ze studie s názvem *Kulturní vyloučení, normativita a definice umění*. Obě části mají bezpochyby k otázce estetické hodnoty konceptuálního umění co říci a autorka na několika místech poukazuje správným směrem (např. v souvislosti s pojmem transostenzivity mentálního obrazu, který lze zajímavě aplikovat jak na díla konceptuálního umění, tak na díla tradiční), bohužel se je ale nepodařilo spojit v organický celek a celá čtvrtá kapitola končí příliš rychlým, nedostatečně vyargumentovaným a tudíž rozpačitě působícím závěrem v podobě tvrzení, že Crowtherova teorie nabízí zdroj pro adekvátní interpretaci konceptuálního umění, což je demonstrováno na příkladu dvou děl (*Jedna a tři židle* Josepha Kosutha a *Following Piece* od Vita Acconciho).

Jako školitel jsem se s autorkou nad tématem práce několikrát sešel, bohužel s výslednou podobou práce jsem se měl možnost seznámit až dva dny před jejím odevzdáním (v průběhu psaní jsem měl příležitost okomentovat vznikající text pouze jednou, a to v podobě desetistránkového fragmentu prvních dvou kapitol). Potenciál tématu a rozvrhu práce tak zůstaly naplněny jen zčásti.

S ohledem na uvedené poznámky navrhuji bakalářskou práci *Konceptualizmus ako estetický problém* k obhajobě s hodnocením **dobře**.

Štěpán Kubalík